

El protagonista d'aquest recull de contes, el llegendari Nasrudín, encarna la figura del savi foll que desconcerta per la seva conducta espontània i desinhibida, semblant a la d'un infant.

Tanmateix, les històries de Nasrudín van més enllà de l'acudit convencional: són un exemple immillorable del poder transformador de l'humor.

Prepareu-vos perquè, en presència de Nasrudín, tot és possible!

Amb una guia de lectura per anar més a fons

ISBN 978-84-15518-18-1

9 788415 518181

www.fragmenta.cat

1

Històries de Nasrudín

HALIL BÁRCENA – MARIONA CABASSA

Històries de Nasrudín

HALIL BÁRCENA – MARIONA CABASSA

Petit
FRAGMENTA

HALIL BÁRCENA

Vaig néixer en un poble de Cantàbria, però visc a Barcelona des de fa un munt d'anys. He fet estudis àrabs i de música oriental al Marroc, a Jordània, al Líban i a Síria, però ara passo llargues temporades a Istanbul, ciutat on he après gairebé tot el que sé sobre Nasrudín i moltes coses més. He escrit diversos llibres, especialment al voltant del sufisme. Estimo les arts: toco el *ney* (flauta sufí de canya), ballo la dansa dels dervixos i faig calligrafia islàmica. També m'apassiona l'esport: practico el ciclisme, nedo i corro maratons. Però no hi ha res que m'ompli tant com la flor dels ametllers i el gust de les cireres.

MARIONA CABASSA

Vaig néixer i visc a Barcelona. Que jo recordi, sempre he dibuixat, encara que acostumo a dir que podria haver sigut ceramista, pastissera, joiera, florista..., qualsevol professió que em permetés expressar-me artísticament i treballar amb les mans. Vaig començar estudiant disseny gràfic a l'escola Massana, però un parell d'anys més tard vaig comprendre que necessitava més pinzells, més llapis i menys pantalles d'ordinador. Després vaig anar a Estrasburg per aprendre sobre il·lustració i gravat. Em dedico des de fa bastants anys a dibuixar llibres per nens. Quan no dibuixo ballo, que és la meva altra passió.

Històries de Nasrudín

Versió de Halil Bárcena
Il·lustracions de Mariona Cabassa

Nasrudín i les claus

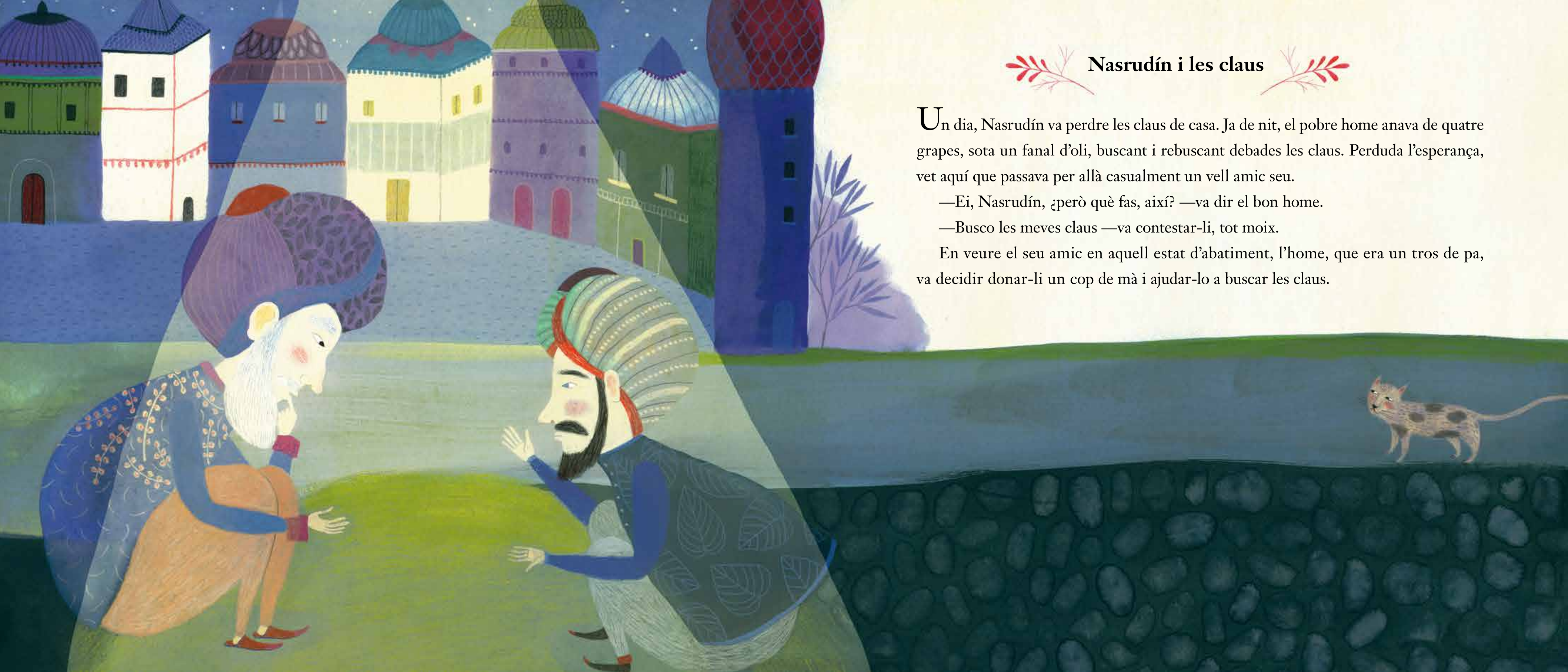

Un dia, Nasrudín va perdre les claus de casa. Ja de nit, el pobre home anava de quatre grapes, sota un fanal d'oli, buscant i rebuscant debades les claus. Perduda l'esperança, vet aquí que passava per allà casualment un vell amic seu.

—Ei, Nasrudín, ¿però què fas, així? —va dir el bon home.

—Busco les meves claus —va contestar-li, tot moix.

En veure el seu amic en aquell estat d'abatiment, l'home, que era un tros de pa, va decidir donar-li un cop de mà i ajudar-lo a buscar les claus.

Però els minuts passaven i passaven, i les claus de Nasrudín no apareixien enlloc.

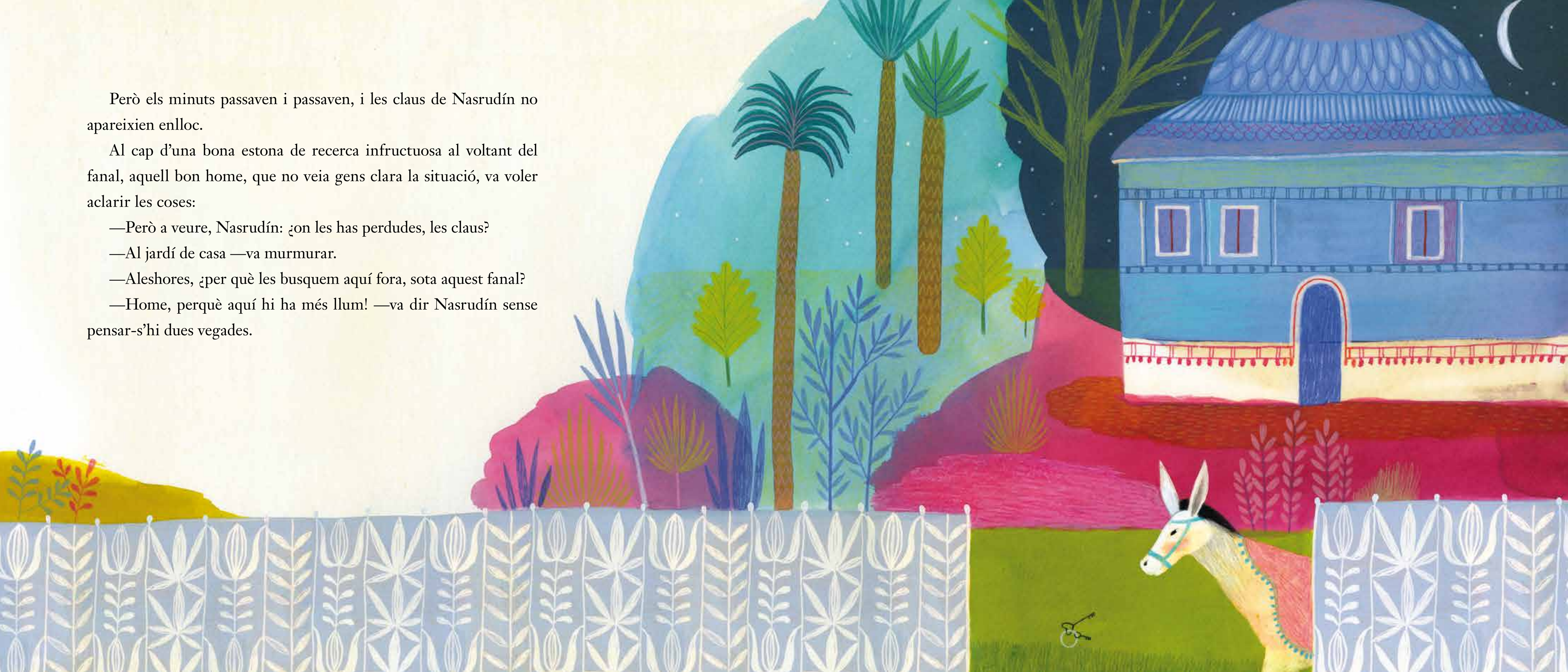
Al cap d'una bona estona de recerca infructuosa al voltant del fanal, aquell bon home, que no veia gens clara la situació, va voler aclarir les coses:

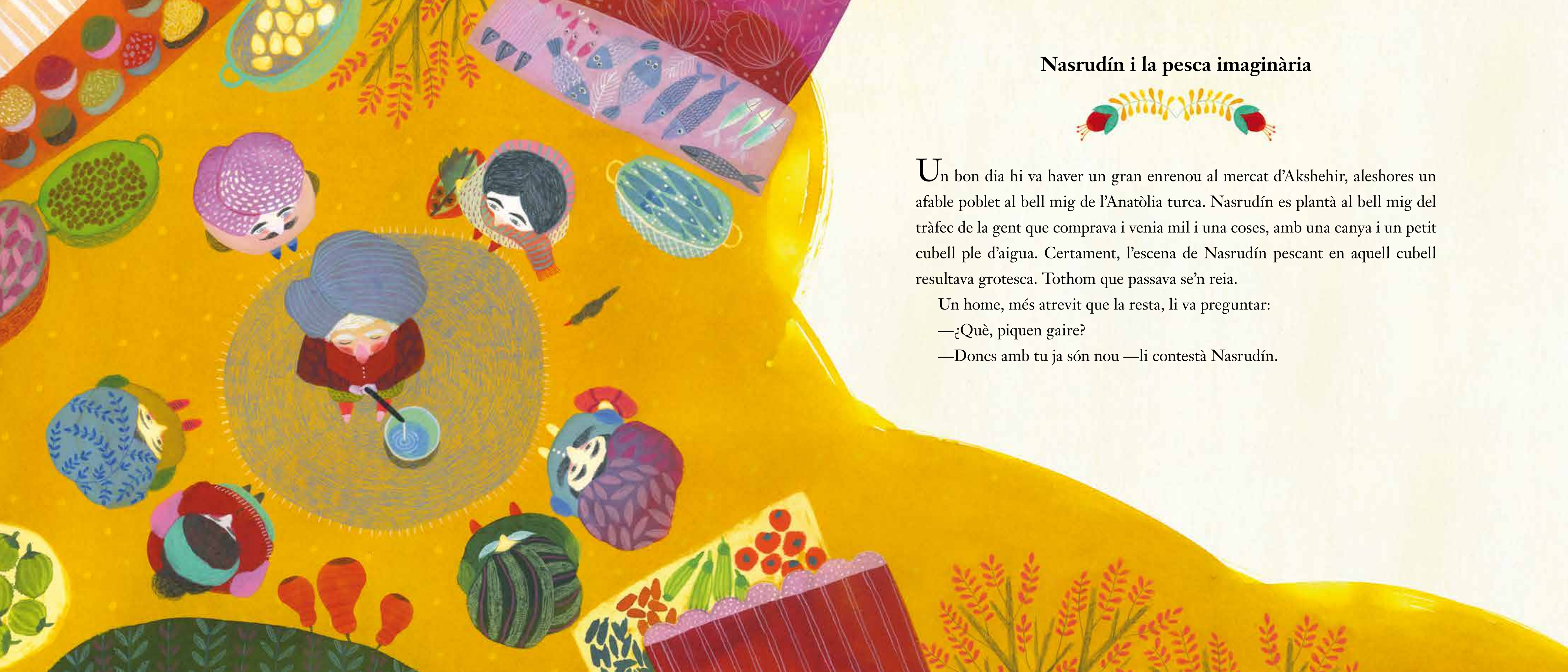
—Però a veure, Nasrudín: ¿on les has perdudes, les claus?

—Al jardí de casa —va murmurar.

—Aleshores, ¿per què les busquem aquí fora, sota aquest fanal?

—Home, perquè aquí hi ha més llum! —va dir Nasrudín sense pensar-s'hi dues vegades.

Nasrudín i la pesca imaginària

Un bon dia hi va haver un gran enrenou al mercat d'Akshehir, aleshores un afable poblet al bell mig de l'Anatòlia turca. Nasrudín es plantà al bell mig del tràfec de la gent que comprava i venia mil i una coses, amb una canya i un petit cubell ple d'aigua. Certament, l'escena de Nasrudín pescant en aquell cubell resultava grotesca. Tothom que passava se'n reia.

Un home, més atrevit que la resta, li va preguntar:

—¿Què, piquen gaire?

—Doncs amb tu ja són nou —li contestà Nasrudín.

Guia de lectura

Un savi foll anomenat Nasrudin

Un dels personatges més fascinants de l'Orient islàmic és Nasrudin, també conegut com Nasreddin Hodja —és a dir, el Mestre Nasrudin— a Turquia, i com Juhà entre els pobles àrabs. Fins i tot a Sicília trobem un tal Giufà, equivalent italià de Nasrudin, protagonista de molts contes populars sicilians d'origen àrab.

Nasrudin és un personatge a cavall entre la història i la llegenda. És poc, molt poc, gairebé res, el que en sabem. Alguns el situen al segle XIII, on avui és Turquia, a la ciutat d'Akshehir concretament, al bell mig de l'Anatòlia, on es troba la seva suposada tomba; i altres, un parell de segles més tard a Samarcanda, a la cort del temut Tamerlà.

Nasrudin encarna la figura del savi foll que desconcerta per la seva lògica insòlita i la seva conducta espontània i desinhibida, similar a la d'un infant. Nasrudin, que uns cops es mostra com un mestre eminent i altres com un veritable foll, i fins i tot com un babau, ens arrenca un somriure amb els seus estirabots i el seu comportament molts cops absurd, que no persegueixen cap altre objectiu que denunciar les convencions socials i mostrar la naturalesa real de les coses.

I és que, rere la senzillesa aparent d'unes simples històries d'humor —l'eco de les quals ressona des del Magrib fins a la Xina tot passant per Turquia i l'Índia—, s'amaga en realitat un exquisit coneixement, universal i intemporal, que no sap res d'èpoques ni de fronteres. La saviesa recoberta d'estupidesa de Nasrudin desemmascara la hipocresia i la niciesa humanes, al mateix temps que exhibeix una contagiosa joia de viure.

De Nasrudin, ens han arribat un bon grapat d'històries còmiques i sapiencials que van molt més enllà de l'acudit convencional i que constitueixen un exemple immillorable del poder transformador de l'humor tal com es concep en el sufisme, la tradició mística de l'islam. Els sufis estimen d'allò més la música i la poesia,

però també l'humor expressat a través dels contes, que juguen un important paper pedagògic, perquè tots tres —música, poesia i humor— toquen fibres molt íntimes de l'ésser humà, impossibles d'abastar d'una altra manera.

Segons els savis sufis hi ha tres maneres d'atansar-se als contes:

- com si fossin un simple entreteniment lúdic;
- d'una manera pràctica i operativa, tractant d'extreure'n lliçons per a la vida diària;
- meditant en silenci més enllà del formalisme narratiu, fins que el conte mateix, que és molt més que un mer acudit enginyós, vagi revelant el seu significat més pregon i espiritual.

Per això, en els cercles sufis no s'acostumen a explicar els contes. Al contrari, correspon al deixeble descobrir-ne per si mateix el secret seguint les pistes que se li ofereixen. Afirmen els savis sufis que explicar un conte és com si anassis al mercat, compressis fruita i li demanassis al fruïter que la consumís davant teu, deixant-te a tu només la pell. Per això, els comentaris i les preguntes sobre cada història no són més que pistes per treballar aquests contes amb els infants, però no esgoten de cap manera totes les seves possibilitats significatives.

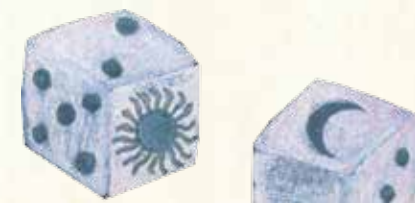
Pel que fa al recull d'històries que aquí presentem, pertanyen al ric patrimoni de la literatura oral de l'Orient islàmic, per bé que algunes han estat posades per escrit com va sent costum en els darrers temps. Tanmateix, es tracta de contes per ser explicats —i, fins i tot, escenificats— més que llegits. L'àmbit natural del conte és la casa de te o el cafè entre amics; també el cercle sufí d'iniciats en el camí interior. En l'Orient islàmic, la figura del narrador de contes o *bakawati* és molt estimada, i n'hi ha d'extraordinaris. Qui escriu aquestes línies ha tingut el privilegi d'haver conegut alguns narradors excel·lents, rondallaires que commouen pel que diuen, sí, però sobretot per com diuen el que diuen. Des d'aquí fem arribar el nostre homenatge i reconeixement a tots ells.

«Qui busca, troba», es diu; però cal saber buscar. Molt sovint cerquem la solució als problemes lluny de les seves veritables causes, amb la qual cosa mai no aconseguim resoldre'ls, per més que ens hi esforcem. De vegades, actuem així per pura comoditat. Només podem solucionar els problemes identificant-ne l'arrel. Perquè tan sols som capaços de transformar el que coneixem, és a dir, el que prèviament hem identificat. Acostumem a viure en la perifèria de les coses, en la superficialitat, no pas en el seu centre. Ser persona, en el sentit ple de la paraula, és estar en el centre, ser centre.

En un món com el nostre, abocat cap a l'exterior, importa poc que les coses siguin; només importa que ho semblin. Sovint ens deixem portar per les aparences, és a dir, per l'escorça de les coses. Tanmateix, cal distingir entre ser i semblar. Les coses no sempre són el que semblen. Per tant, val la pena no jutjar-les a la lleugera ni ridiculitzar-les. Altrament, ens en podem endur més d'una sorpresa.

Estiu i hivern, nit i dia, fred i calor, cel i terra, masculí i femení. Els parells d'oposats, com aspectes complementaris de la realitat, atorguen un sentit oscil·lant a la vida. No hi ha res millor o pitjor. Quan tot està bé per tu, és que has superat les contradiccions. Prendre partit per una sola part de la realitat t'aboca al patiment. La resposta absurda del mestre no és sinó el mirall on es reflecteix una pregunta mancada de sentit.

Nasrudin i les claus

- ¿On havia perdut les claus, Nasrudin?
- ¿On les estava buscant? ¿Per què?
- ¿Val la pena buscar les coses on sabem que no hi són?
- Quan tenim un problema, ¿és més important posar-se a fer coses, de qualsevol manera, per resoldre'l, o és millor parar-se a pensar per descobrir on hi ha realment l'arrel del problema i com el podem solucionar?
- Aquest diàleg de Nasrudin amb el seu amic, ¿com creus que continuaria? ¿Què li diria ara el seu amic?

Nasrudin i la pesca imaginària

- ¿A què es referia l'home quan va preguntar a Nasrudin si picaven gaire?
- ¿De què parlava Nasrudin quan li va contestar?
- ¿Com creus que s'haurà sentit aquest home amb la resposta de Nasrudin?
- ¿Algun cop t'has rigut d'algú i després has sentit que no ho haves d'haver fet?

Nasrudin, la lluna i el sol

- ¿Creus que la pregunta que aquest bon home va plantejar a Nasrudin té sentit?
- ¿Trobem que és bo triar entre fred i calor, nit i dia, cel i terra, sol i lluna? ¿O és millor acceptar que totes les coses poden ser importants en moments diferents?
- Per tu, ¿el món s'ha de separar entre bons i dolents?
- ¿Coneixes algun conte en què un personatge dolent es converteix en bo? ¿I a l'inrevés?
- En la nostra història, ¿què hauries contestat tu a aquest home?

